

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ivs Ecclesiasticvm

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

XII. De Justitia publicæ Honestatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62672](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62672)

tum. Ergo multò magis sponsalia eò, & modernò adhuc tempore subsistent; cum hæc postea scriptò aliquò aut non-scriptò Jure irritata, nusquam reperiantur. Deinde ipsum matrimonium ob metum Jura eò duntaxat casu pro irritò habent, quò iste intervenit in ejus contractu, *cc. in initio cit.* Demum; quia matrimonium cessante metu initum, à sponsalibus metu extortis, ferè pendet; sicut à pubere, in facie Ecclesiæ vel cum rapta, extra raptoris potestatem constitutà, initum matrimonium pendet à sponsalibus, quæ ab impubere, clam, aut cum rapta in raptoris potestate constitutà, sunt contracta; ac proinde matrimonii valori, sicut Impubertas, Clandestinitas, Raptus, sic etiã metus contrahentis sponsalia non obstabit: & sicut ex eo; quòd matrimonium impuberis, clandestinum, aut cum rapta, detenta à raptore, initum non valeat, ab impubere, clam, vel cum rapta detentà inita sponsalia invalida esse, legitime non infertur: sic etiã ex nullitate matrimonii celebrati metu, hoc interveniente inita sponsalia nulla esse, ritè non desumitur.

ARTICULUS XII.

De Justitia publicæ Honestatis.

SUMMARIUM.

263. *Istius impedimentum oritur ex Sponsalibus,*
 264. *Et ex matrimonio Rato.*
 265. *Olim nuptiis, quartò,*
 266. *Hodie primò tantum gradu conjunctorum obstat:*
 267. *Nisi ortum sit ex matrimonio Rato.*
 268. *Olim etiam irritis:*
 269. *Hodie validis tantum sponsalibus inducitur,*

270. *Si ea sint de futuro.*
 271. *Ex illis olim in prius initorum præ-judicium contractu:*
 272. *Non etiam hodie oritur:*
 273. *Nisi sint de Presenti.*
 274. *Publicæ Honestatis impedimentum non agit retro,*
 275. *Sicut alia impedimenta.*
 276. *Id ex sponsalibus fictis oriri, quidam affirmant.*
 277. *Alij verisimilius negant.*
 278. *Durat sponsalibus dissolutis;*
 279. *Etiã mutuo consensu.*
 280. *Quod hodie est indubitatum.*

Celebris sponsalium Effectus est Impedimentum Nuptiale, quod publicæ Honestatis Justitia nuncupatur: estque quasi Affinitas ex inchoatione matrimonii per conjunctionem, non corporum, sed animorum inter sponfos orta: & conjugio cum ipsorum consanguineis contrahendo obfians. Non quidem ex Naturalis aut Divini, ut omnes facile concedunt: sed ex Ecclesiastici tantum Juris dispositione, *can. Si quis desponsaverit 11. can. Si quis uxorem 14. can. Quidam 31. Ec. 27. q. 2. c. Juvenis 3. c. Ad audientiam 4. c. Sponsam 8. hæc Rubr. c. Literas 4. de Despons. impub. & c. Unico. hic in 6.* Ratio istius impedimenti introducendi justa fuit; quòd æquum justumque, & publicæ Honestati ac decentiæ conveniens sit, impediri matrimonia: quibus sponfus cum sponsæ, quantumvis non per carnis, sed animi solius, sive liberæ voluntatis consensum sibi conjunctæ: aut hæc vicissim cum sponfi consanguineis copulatur, Vivianus in *c. Ad audientiam cit. pr. & ibi Gonzalez n. 9.* Quæ ratio, cum non solum de sponsalibus de futuro: sed etiam, multoque magis de iis, quæ de præsentibus ineuntur, five ma-

sive matrimonio Rato procedat, publicæ Honestatis impedimentum etiam isto induci, cum Panormit. in c. Sponsam cit. n. 1. & Soto in 4. dist. 41. q. unica art. 2. rectè infert Sanchez Lib. 7. disp. 70. num. 1. cum enim conjugium hoc ad inducendam Affinitatem non sufficiat, juxta pronuntiatum Benedicti Papæ, can. Lex, 27. q. 2. Propinquitas sanguinis verbis dicitur, non efficitur, & declarationem B. Pii V. Motu proprio, qui incipit Ad Romanum, edito 1568. & vinculum, quod ex eo exurgit, multò fortius sit eò, quod oritur ex Sponsalibus de futuro, saltem publicæ Honestatis impedimentum inducet: quod c. Ad audiendam cit. & c. Duo 12. de Spons. impub. & præsertim can. Si quis desponsaverit cit. & can. Si quis uxorem 17. q. 2. textibus minimè obscure proditum, rectè observat Pontius Lib. 7. de Matr. cap. 35. num. 2. & ante eum Gratianus post can. cit. §. His omnibus q. cit.

265. Et si verò impedimentum hoc, sive ex Sponsalibus sive ex matrimonio Rato ortum; juxta allegatos Juris antiqui textus, conjugium sponsi cum sponsæ, & vicissim istius cum sponsi consanguineis dirimat indistinctè: ac proinde usque ad quartum gradum inclusivè, instar Affinitatis, ut arg. c. Non debet 8. §. Prohibitio, de Consang. & Affinit. cum D. Thoma in 4. dist. 41. q. unic. art. 1. Panormit. in c. Sponsam cit. Franco in c. Unic. cit. n. 3. TT. ac JCT. is aliis docet cit. Sanchez disp. 68. n. 8. novissimè tamen à S. Synodo Tridentina ita restrictum est; ut conjugium non dirimat, nisi cum consanguineis, sponso aut sponsæ in primo gradu conjunctis, Sess. 24. de Reformat. Matr. cujus cap. 3. relati decreti tenor est, *Justitia publicæ honestatis impedimentum, ubi sponsalia quacunque ratione valida non erunt, sancta Synodus prorsus tollit:*

ubi autem valida fuerint, primum gradum non excedat; quoniam in ulterioribus gradibus jam non potest hujusmodi prohibitio absque dispendio observari. Quò decretò, quia antiqui Juris correctorium est, & expressè de impedimento publicæ Honestatis, orto ex Sponsalibus, loquitur, id, quod matrimonio Rato inducitur, non restringi; ac proinde istud, usque ad quartum gradum etiam hodie extendi, DD. communis est sententia, approbata à B. Pio V. cit. Motu proprio, quò is, *Authoritate*, inquit, *Apostolica declaramus & definimus, decretum Concilii relatum omnino intelligendum esse & procedere in sponsalibus de futuro duntaxat: non autem in matrimonio sic, ut præfertur, id est, de præsentis contracto, sed in eo durare adhuc impedimentum in omnibus illis casibus & gradibus, quibus de Jure veteri ante prædictum Concilii decretum introductum erat: & ita ab omnibus judicari debere mandamus atque statuimus.* Consonat S. Congregat. Cardd. Concilii Interpp. declaratio, relata à Rebello de Oblig. Justit. in Lib. 4. append. n. 102. & Pontio Lib. 7. de Matrim. cap. 35. n. 3.

Præter hanc alia differentia inter Antiquum & Novissimum Jus intercedit; illò enim, licet publicæ Honestatis impedimentum ortum non sit ex Sponsalibus solum conditionatis, saltem ante conditionis eventum; & ex incertis, v.g. quibus matrimonium promissum est Titia vel Caia, aut earum uni duntaxat sub conditione navis adventuræ: neque etiam ex invalidis ob defectum consensûs, ut sunt, quæ ab infante, furioso, amente, aut interveniente errore circa individuum personæ contrahuntur: neque ex initis in præjudicium sponsalium, priùs cum alio vel alia contractorum; ortum tamen est ex Sponsalibus puris sive absolutis & certis, non initis in præjudicium priorum, quan-

M 2 tumvis

tumvis aliunde, quàm ob defectum consensus, vg. propter consanguinitatis, Affinitatis, Impotentia, Religiosæ professionis, vel Ordinis sacri impedimentum dirimens, invalida essent, per Constitutionem Bonifacii VIII. *c. Unic. cit.* relatum, *Glossam ibi V. Alia quavis & Barbofam n. 2.* Isto autè, sive novissimo Jure Tridentini ex nullis sponsalibus invalidis oritur, ex quacunque causa vel impedimento illorum nullitas proveniat, *cap. 3. cit.*

269. Dixi, *Ex sponsalibus*, intellige iterum *De futuro*, non *De presenti*, contractis; quia, circa impedimentum justitiæ publicæ Honestatis, ortum ex matrimonio Rato, à S. Synodo nihil immutatum, omnino liquet *Motu proprio cit.* ac proinde impedimentum hoc, licet non oriatur ex matrimonio Rato invalido ob defectum consensus, quòd vg. à furioso, amente, interveniente errore circa personæ individuum, fuerit contractum *c. Unic. cit. pr.* hodie tamen etiam inducitur ejusmodi matrimonio, irritò propter impedimentum Consanguinitatis, Affinitatis, Impotentia &c. & probabilius etiam Clandestinitatis; quia etiam istius nullitas provenit aliunde, quàm ex defectu consensus, scilicet ex absentia proprii Parochi vel duorum aut trium testium, tanquam solemnitate ad conjugii valorem requisita, à Trident. *Sess. cit. cap. 1. §. Qui aliter. Quare in eo dispositioni c. Unici cit.* locum esse, à Cardd. Concilii Interpp. Congregat. & Pii V. *Motu proprio cit.* declaratum, testes sunt Pontius *cit. cap. 35. n. 5. in fine,* & Palao *Tract. 28. disp. 4. p. 10. n. 3.*

271. Alia & notatu digna inter eadem Jura differentia est; antiquò enim sponsalibus de futuro, vg. à Titio cum Caia in præjudicium priorum, cum Bertha ipsius sorore celebratorum, initis, quantumvis

essent invalida, tamen publicæ Honestatis Justitiæ, sponsalia atque etiam matrimonium cum Tullia altera Berthæ sorore (non cum ipsa Berthâ) contrahendum dirimens inducebatur, ut ex *c. Unic. cit.* verbis, *Per Publicæ honestatis justitiæ ex secundis sponsalibus subsecutam, directè;* & ex verbis, *Non autem ad præcedentia dissolvendum, & ex priorum sponsalium vigore, ad matrimonium contrahendum cum prima remanet obligatus,* argumentò à contrario ductò intertur, Sanchez *cit. disp. 68. n. 23.* Novissimo autem Jure, ex ejusmodi sponsalibus in præjudicium priorum initis; eò ipsò; quòd irrita sint, nullum etiam, quòd sponsalibus & matrimonio subsequenti- bus obstet, oritur impedimentum, ex Decreto *cap. 3. cit.*

An autem inducatur matrimonio Rato, dubitandi ratio est; quòd, si isto induceretur, cum Bertha prius inita sponsalia dissolvendi vim haberet; ut cum ipsa Titius validè copulari amplius non posset; cum Regulæ instar receptura sit, sponsalia superveniente impedimento dirimente dissolvi; sic enim sponsalia cum una de futuro inita, per sponsalia de presenti cum alia contracta, & ex his ortum ligaminis impedimentum, dissolvuntur, *c. 1. de Sponsu duor.* sic iisdem superveniens carnale commercium cum sponsæ sorore efficit; ut sponsus non solum huic, propter obstantem ipsi Justitiæ publicæ Honestatis: sed etiam illi, propter Affinitatem, ex commercio illo exurgentem, matrimonio jungi non possit *can. Si quis sponsam, 27. q. 2. c. Ex literis 8. & c. Veniens 9. de Eo, qui cognovit &c.* eademque ratio est cognationis spiritualis, voti solennis, tam sacri Ordinis susceptione, quàm Religionis professione editi &c.

Sed, licet hæc ita sint, aliter tamen res se habet cum publicæ Honestate; quia ista, li-

ista, licet matrimonio, vg. à Titio cum Caia Berthæ sorore inito Ratoque, etiam hodie inducatur: & , quantumvis hoc (aliunde quàm ex defectu consensûs) nullum sit, sponsalibus tamen postea cum alia vg. Tullia altera Berthæ sorore de futuro aut præsentis contrahendis obstat: prius tamen cum Berthæ initis hujusmodi sponsalibus derogandi ullam vim non habet, per expressum textum *c. Unici cit.* ubi Bonifacius VIII. *Ex sponsalibus*, inquit, *puris & certis, dummodo non sint nulla ex defectu consensûs, oritur efficax ad impediendum vel dirimendum sequentia sponsalia, vel matrimonia, non autem ad præcedentia dissolvendum, impedimentum Justitiæ publicæ Honestatis.*

275. Ex qua decisione eruitur latum discrimen, inter publicæ Honestatis ortum ex matrimonio Rato ex una: & Affinitatis, Cognationis spiritualis ac Legalis, voti Solennis, & ipsius etiam Ligaminis seu vinculi conjugalis, cum extranea sive priori non cognata persona contracti, impedimenta, sponsalibus supervenientia, ex altera parte; cum retroagendi, sive prius initis sponsalibus præjudicandi vi, publicæ Honestatis Justitiæ nullâ: Affinitas autem cæteraque impedimenta dirimentia illis perinde, ut postea contrahendis sponsalibus derogandi & retroagendi magnâ vi polleant, ut cum Gaëta *in can. Ad linna 30. q. 1. §. 4. n. 495.* Navarro *Manual. cap. 22. n. 57.* & aliis docent Sanchez *cit. disp. 68. n. 24.* & Perez *disp. 33. f. 3. n. 5.*

276. Dubium ulterius est, an publicæ Honestatis impedimentum oriatur ex sponsalibus fictis, sive exterius solummodo simulatis: Ratio dubitandi est; quia impedimentum hoc ab Ecclesia introductum est, ad publicam indecentiam, & ex hac provenientia scandala evitanda, *c. Juvenis cit. ibi, Propter honestatem Eccle-*

siæ: quæ non minùs oriuntur ex sponsalibus fictis; cum in istis interni consensûs defectus omnino sit occultus. Quâ ratione permoti *cit. Sanchez n. 14. & Pontius cap. 35. n. 10.* eosque secutus Gonzalez *in o. Ad audientiam n. 7. in fine*, ejusmodi fictis sponsalibus publicæ Honestatis impedimentum induci, verisimiliter censuerunt.

Multò tamen verisimiliùs id cum 277. Navarro *Manual. cap. 22. n. 7.* Rebello *de Oblig. Jusf. Lib. 3. q. 14.* & aliis negant Palao *cit. p. 10. n. 10.* & Gobat *Experient. Traët. 9. n. 368.* partim propter textum *c. Unici cit. & cit. cap. 3.* Tridentini: quorum priori sponsalibus invalidis propter defectum consensûs, cujusmodi sunt ficta; posteriore verò, invalidis quacunque ratione, nullâ inter externâ & internam nullitatis causam factâ distinctione, impedimentum hoc induci negatur; partim verò; quòd publicæ Honestatis impedimentum sit quædam quasi Affinitas; & propterea, sicut ista, non ex attentata, sed ex vera & per carnalem copulam consummata conjunctione corporum, sic illud, non ex simulata, sed vera mutuâque animorum conjunctione debeat provenire, Unde, quòd Palao *cit. n. 7.* monet, hac in re spectanda est inhonestas, non, quæ ex judicio hominum, sed quæ ipso contractu, à sponso cum sponsæ, aut vicissim ab ista cum illius consanguineis inito, oritur: & in sponsalibus tantùm fictis, uti etiam propter aliud impedimentum omnino occultum irritis, non reperitur: licet impedimentum hoc & fictio nunquam innotescat: sicut contrà in sponsalibus validis occultis reperitur & matrimonii impedimentum inducit: licet, illa inita fuisse, nunquam innotescat.

Dubium denique est, an impedimentum hoc sit perpetuum ita; ut non 278. cesset,
M ;

cesset, quantumvis sponsalia ex causa aliqua dissolvantur.

Non cessare, quando sponsalia dissolvuntur per mortem alterius sponsi, clarè habetur *can. Si quis Uxorem, can. Si quis desponsaverit & c. Sponsam cit.* & cum Glossa in *c. Unic. in 6. Joan. Andr. ibid. n. 5. Franco n. 6.* & aliis tradunt Sotus in *4. disp. 41. q. unic. art. 2. concl. 2. ad finem.* & Sanchez *cit. disp. 68. n. 20.*

Neque etiam, si dissolvantur; quòd unus professus Religionem, aut sacro Ordine initiatus sit, vel propter fornicationis aut aliam justam causam ab iis resiliierit; id enim supponere plerique & expressè tradere videntur Laiman. *Lib. 5. Tract. 10. p. 4. cap. 9. n. 3. & cit. Perez disp. 8. sect. 2. n. 5.*

279. Casu autem, quòd ea sponforum mutuo consensu dissolvuntur, publicæ Honestatis impedimentum tolli, cum Gutierrez de Matr. *cap. 103. n. 11. contendunt cit. Pontius cap. 36. n. 9. Palao cit. p. 10. n. 6. & Barbosa de Offic. Episc. alleg. 51. n. 188.* ducti aut verius decepti clarà, & in speciem firmâ ratione; quia ex unâ, S. Synodi Tridentinæ PP. *cap. 3. cit.* noluerunt impedimentum hoc sponsalibus quacunque ratione invalidis induci; ex altera verò parte, à Congreg. Cardinal. Concilii Interpp. declaratum est, sponsalia, quæ mutuo consensu dissolvuntur, invalida esse, ut videre est apud Farinac. *ad cap. 3. cit. & Rebell. cit. Lib. 4. q. 4. n. 99.*

Sed omnino tenendum est, impedimentum istud sponsalium, sicut quacunque alia ratione, sic etiam mutuo consensu facta dissolutione non tolli; ac proinde perpetuum esse, ut cum *cit. Sanchez n. 20.* indubitatè defendunt Laiman. *cit. n. 3. Perez cit. disp. 8. f. 2. n. 4. Fagnanus in c. Ad audientiam cit. n. 29. & Gobat Tract. cit. à n. 36a.* Ratio est;

quia, sicut antiquo, sic etiam novissimo Jure Tridentini, impedimentum hoc inducitur sponsalibus validis, hoc est iis, quæ semel valida fuerunt: cujusmodi cum etiam sint, quæ postea ob dissolutionem, mutuo consensu factam, evanescent & secundum allegatam declarationem perinde, ut quæ aliò modò dissoluta sunt, non amplius valent, eò etiam casu impedimentum hoc perseverabit, *arg. can. Si quis Uxorem, can. Si quis desponsaverit & c. Sponsam cit.* quod eorundè Eminentissimorù Ecclesiæ PP. & S. Concilii Trident. Interpp. ab Alexandro VII. die 10. Julii 1658. approbatà & omnino indubitatà declaratione firmant laudati Fagnanus & Gobat I. *cit. Jubente enim S. D. Alexandro VII. propositum fuit in sacra Congregatione Concilii, an sponsalibus ab initio validè contractis, deinde mutuo consensu dissolutis, sit sublatum impedimentum Justitia Publice Honestatis. Et pluries propositò dubiò ac maturè examinatò, tandem sub die sexto Julii 1658. Eminentissimi Patres, in antiqua ejusdem Concilii sententia consentientes, censuerunt, non esse sublatum. Cujus sententia unâ cum rationibus hinc inde ductis & recentioribus ejusdem Congregationis in hac materia responsis facta relatione ad Sanctissimum, Sanctitas sua die 10. ejusdem mensis prædictam Congregationis resolutionem probavit, eandemque jussit in dubium deinceps non revocari.* Casum, cujus occasione hæc declaratio à S. Congreg. emanavit, & pleniorrem ejus tenorem dabunt laudati Fagnanus in *c. Ad audientiam cit. in fine & Gobat cit. Tract. 9. n. 358.*

